

دانشگاه امام صادق (ع)  
دانشکده معارف اسلامی و اقتصاد  
پایان نامه کارشناسی ارشد

عنوان:

جایگاه صنعت فولاد در اقتصاد ایران

نویسنده: غلامرضا شریعت

استاد راهنما: علی محمودی

استاد مشاور: منوچهر زندی حقیقی، رحمت الله نیکنام

سال تحصیلی: مهر ۱۳۷۰

توصیفگر: ۲۳۷ ص. : جدول ، نمودار. شماره بازیابی ۴۳ الف .

واژگان کلیدی: فولاد سازی / ایران / صنعت و تجارت .

چکیده:

هدف از پژوهش حاضر، بررسی جایگاه صنعت فولاد در اقتصاد ایران است. نوشتار حاضر با استفاده از روش کتابخانه ای از نوع تحلیلی انجام و مباحث آن در چهار بخش تنظیم شده است : بخش اول ، چشم اندازهای توسعه صنعت آهن و فولاد در ایران را مورد بررسی قرار می دهد و به مواردی چون سیر تاریخی توسعه صنعت آهن فولاد در ایران ، صنعت آهن و فولاد در برنامه های عمرانی کشور و صنعت آهن و فولاد در اهداف ملی می پردازد . بخش دوم ، بنیان صنعت آهن و فولاد در ایران را مورد مطالعه قرار میدهد . عمده ترین مباحث این بخش عبارتند از : ذخایر آهن و فولاد و توزیع جغرافیایی آن ، تکنولوژی تولید آهن و فولاد و نیز سطح سرمایه گذاری ملی در صنعت آهن و فولاد . تولید آهن و

فولاد در ایران عنوان بخش سوم است که به مباحثی چون ظرفیت و میزان تولید آهن و فولاد ، هزینه های تولید و قیمت آهن و فولاد و محصولات عمده و صنایع وابسته به آن دواشاره می کند. در این بخش مصرف آهن و فولاد در ایران مورد بررسی قرار می گیرد . توسعه و روند رشد مصرف ملی آهن و فولاد ، عوامل برانگیزنده مصرف داخلی ، سهم تولید داخلی در مصرف و همچنین پیش بینی مصرف ، عمده ترین مباحث این بخش را تشکیل می دهند.

نتایج حاصل از تحقیق نشان می دهد که در ایران از دیرباز تنها بعد نظامی صنعت آهن و فولاد مورد توجه قرار گرفته است ، هرچند اندیشه صنعتی شدن کشور و نیل به توسعه صنعتی با آغاز سلطنت پهلوی اوج گرفت ، اما وابستگی به خارج از کشور همچنان ادامه یافت . این صنعت علیرغم مورد توجه قرار گرفتن در برنامه های عمرانی کشور، در سه برنامه اول جامه عمل به خود ندید . تا اینکه در برنامه عمرانی چهارم ( ۱۳۴۶ ) مقدمات تأسیس کارخانه ذوب آهن اصفهان فراهم گشت . با وجود اینکه ذخایر جدید سنگ آهن در کشور کشف نشده است ، لکن بعد از انقلاب تصمیم گرفته شده است که از ذخایر سنگ آهن داخلی برای تولیدات این صنعت استفاده شود.

تکنولوژی مورد استفاده در کارخانه ذوب آهن اصفهان قدیمی ( روش سنتی ) و در دو مجتمع فولاد اهواز و مجتمع فولاد مبارکه از نوع جدید ( احیاء مستقیم ) می باشد که در هر دو مورد ایجاد هماهنگی بین اجزاء تکنولوژی ( ابزار فنی ، ابزار انسانی ، ابزار اطلاعاتی و ابزار سازمانی ) از اهمیت خاص برخوردار است.

نسبت سرمایه گذاری در صنعتی آهن و فولاد ایران به تولید ناخالص داخلی کشور بسیار کمتر از همین نسبت در سایر کشورهاست که بیگانگی اجزای تکنولوژی با یکدیگر و نیز هزینه بسیار بالای این صنعت موجب کاهش بازدهی سرمایه شده است . می توان گفت که تمام بخشهای اقتصادی ایران مصرف کننده محصولات فولادی می باشند . ولی عرضه فولاد در کشور همیشه کمتر از میزان تقاضای این محصولات بوده است. مصرف فولاد در ایران طی سالهای ۶۳-۱۳۴۶ از نوسانات بسیار شدیدی

برخوردار بوده است. وقوع انقلاب اسلامی در سال ۵۷ موجب آغاز یک روند کاهش در مصرف فولاد گردید که تا سال ۵۹ ادامه یافت.

تهیه آمارهای صحیح و دقیق ، کاهش هزینه های تولید از طریق تولید انبوه و حذف هزینه های غیر ضروری ، تجدید نظر در تکنولوژیهای مورد استفاده و اصلاح نحوه بهره برداری از آنها و همچنین ممانعت از اعمال سلیقه های شخصی مهمترین پیشنهاد های تحقیق می باشند.